

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

*Д. О. Зиз, аспірант, Національний авіаційний університет,
orcid.org/0000-0002-6784-5361*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу, діалектичного пізнання, порівняння, синтезу, теоретичного узагальнення – для дослідження наявних тенденцій розвитку підприємств машинобудування; групування, системного аналізу, абстрактно-логічного аналізу – для формування висновків проведеного дослідження; економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу – для проведення аналізу результатів обсягу виробленої продукції підприємствами машинобудування, їх динаміки, складу та структури; графічного аналізу – для наглядного відображення отриманих результатів дослідження.

Результати. Проаналізовано сучасний стан машинобудівної галузі України. Досліджено стан та тенденції функціонування і передумови розвитку підприємств машинобудівного комплексу країни у 2014–2019 рр. Проведено аналіз обсягів реалізованої та виробленої продукції, фінансових результатів діяльності підприємств машинобудування. Визначено місце та роль машинобудування серед інших галузей економіки, виявлено основні проблеми та визначено перспективи розвитку галузі. Продемонстровано основні тенденції структурної перебудови галузі машинобудування.

Новизна. Надано характеристику основним проблемам галузі та створено класифікацію факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на підприємства машинобудування в сучасних умовах господарювання. Розглянуто позитивні та негативні чинники впливу держави та сучасних умов економічного стану на машинобудівну галузь України. Визначено тенденції розвитку машинобудування та виявлено проблеми, які уповільнюють розвиток машинобудівних підприємств. Окреслено перспективи розвитку машинобудування країни.

Практична значущість. Полягає у можливості застосування розроблених та наданих пропозицій щодо формування сучасних тенденцій розвитку машинобудівних підприємств з метою підвищення ефективності їх господарювання, зростання рівня прибутковості та забезпечення конкурентоспроможності виробленої продукції. Отримані висновки та результати дослідження, а також надані методичні рекомендації сприятимуть ефективному функціонуванню підприємств машинобудування на світових ринках

Ключові слова: галузь, машинобудування, підприємство, сучасні тенденції, передумови розвитку, фактори впливу на підприємства машинобудування, зовнішнє та внутрішнє середовище.

Постановка проблеми. Економіка України розвивається в складних економічних умовах, які зумовлені падінням обсягів експорту, зміною зовнішніх експортних ринків, трансформаційними процесами в економіці, низькими цінами на сировину на світових ринках. Саме тому, важливим питанням є перспективи розвитку високотехнологічної

промисловості як одного з важливих джерел доходів державного бюджету та запоруки економічної і соціальної стабільності. Розвиток машинобудування є однією з найважливіших ланок високотехнологічної промисловості, що має визначальну роль для інших галузей виробництва.

Машинобудування виробляє обладнання для роботи всіх інших галузей промисловості та має вплив на підвищення продуктивності праці, у результаті випуску нових приладів, обладнання та машин, які не поступаються за якістю світовим зразкам, а також впливає на технічне переобладнання виробництва, формує основу для найбільш економічного споживання матеріалів, енергії та сировини, що сприяє зниженню матеріалоемності та енергомісткості товарів, а також забезпечує підвищення конкурентоспроможності виробництва. Тому проблема формування ефективних тенденцій та передумов розвитку підприємств машинобудування є досить актуальною, від її вирішення залежить шлях України в напрямку розвитку високотехнологічної промисловості та побудову нової структури економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу проблем в машинобудуванні приділяється увага з боку таких вітчизняних науковців як: Великий Ю. В. [1], Захарова Д. С.[2], Ареф'єва О. В., Васьковська Я. В.[3], Нечепуренко Д. С.[4], Прохорова Ю. В.[5], Супрун В. О.[6], Тарасова Н. В.[7], Шандра В. М. [8], Чупир О. М.[9] та інших.

Ю. Великий аналізує причини кризового стану машинобудівної галузі, Д. Захарова аналізує проблеми машинобудівної галузі та пропонує шляхи підвищення конкуренто-

спроможності та поліпшення стану підприємств галузі машинобудування, Д. Нечепуренко сформулював концептуальні підходи до оптимізації систем управління підприємствами машинобудування в умовах зміни векторів розвитку економіки України, О. Чупир охарактеризував необхідні напрями дії щодо прискорення розвитку машинобудівного комплексу України. Проте недостатньо розкрито основні тенденції та передумови розвитку машинобудування в сучасних умовах господарювання.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є визначення основних тенденцій та передумов розвитку підприємств машинобудування, а також формування шляхів поліпшення стану галузі машинобудування в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Великий і малий бізнес в межах машинобудівного комплексу виконує важливу роль в економічному розвитку країни, її стабільності, оскільки він є не тільки важливим джерелом інвестицій та інновацій, але й виконує важливу функцію забезпечення зайнятості населення. Кількість підприємств машинобудування в Україні, як суб'єктів великого і малого бізнесу збільшувалася починаючи з 2017 р., статистичні дані представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Кількість підприємств машинобудування в Україні

Показники	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість підприємств	6479	6865	6602	6682	6969
з них					
– суб'єкти великого підприємництва	33	23	19	17	25
– суб'єкти середнього підприємництва	786	721	718	738	738
– суб'єкти малого підприємництва	5660	6121	5865	5927	6206

Як видно з таблиці, починаючи з 2016 р. відбувається скорочення кількості підприємств машинобудування, як малого, середнього так і великого підприємництва, і лише з 2017 р. поступово відбувається підвищення кількості підприємств.

На розвиток машинобудівного комплексу України протягом 2014–2018 рр. впливала певна сукупність чинників, яка

найчастіше стримували його, і які продовжують здійснювати свій негативний вплив і на сьогодні. Основними факторами негативного впливу були: економічні кризи, падіння інвестиційних вкладень у виробництво, як промислових підприємств, так і машинобудування, відкриття внутрішнього ринку для зарубіжних підприємств, спад виробництва металургійних підприємств, розрив в функ-

ціонуванні єдиного машинобудівного комплексу. В останні роки продукцію українського машинобудування як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках істотно потіснили великі зарубіжні корпорації, особливо в наукомісткому секторі. Європейський союз є найбільшим світовим центром машинобудування за загальним валовим випуском продукції, виробництво продукція вітчизняного машинобудування не конкурентоспроможна в порівнянні з зарубіжними лідерами. Також спостерігається значна втрата технологічного та кадрового потенці-

алу, питома вага продукції машинобудування в промисловому виробництві скоротилася більш ніж в два рази, відзначається підвищення собівартості продукції, зниження активності в інноваційно-інвестиційній діяльності та інше.

У 2014–2018 рр. середні темпи приросту обсягів виробленої продукції машинобудування становили 16,5%, при зростанні середнього обсягу промислового виробництва за цей же період на 7,35%. Отже, машинобудування розвивалося більш вищими темпами, ніж промисловість (рис.1.)

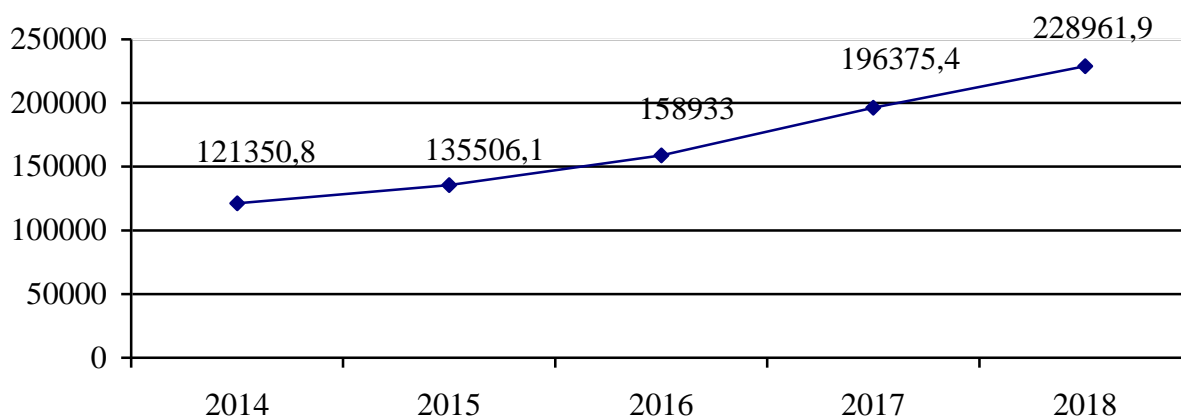

Рис. 1 Обсяг виробленої продукції підприємствами машинобудування у 2014-2018 рр., млн. грн.

У 2014–2019 рр. обсяг реалізації машинобудівної продукції поступово зростає, проте на обсяг реалізації промислової продукції машинобудування негативно впливають, насамперед, приховані інфляційні процеси і не завжди виправдане підвищення

цін, особливо враховуючи малу трудомісткість продукції та значну матеріало- та енергомісткість останньої [10, с.29], що негативно впливає економічний потенціал машинобудівної галузі та уповільнює їх інноваційну активність. (рис.2)

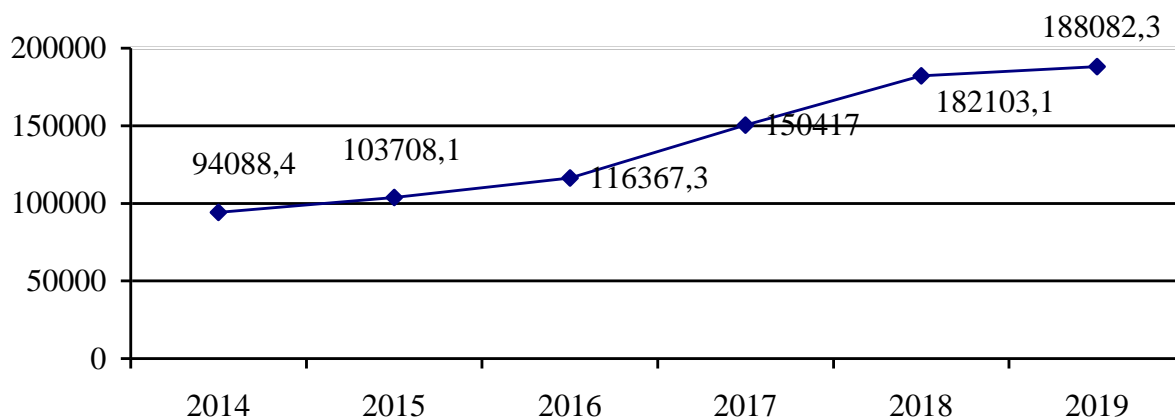

Рис. 2. Обсяг реалізації промислової продукції машинобудівної галузі у 2014-2019 рр., млн. грн.

Обсяги виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в загальній структурі машинобудування в Україні незначні і становлять 6–8%. Завдяки виробництву обладнання зв'язку, інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в 2015–2016 рр. у підгрупі спостерігалось пожвавлення. Значна за обсягами група – виробництво електричного устаткування показує зростання як у вартісних так і в відносних даних, її частка зросла на 77,53% від рівня 2014 р. Збільшення в групі виробництв машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань відбулось, в основному, завдяки виробництву машин і устаткування загального та спеціального призначення, а також для харчової промисловості сільського і господарства.

Важливою тенденцією у підгрупі автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів є її стабільне зростання з темпами в 6,2% річних, основне зростання спостерігається у виробництві вузлів, деталей і приладдя для ремонту та обслуговування автотранспортних засобів. Однак, у виробництві повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування та, особливо, виробництві військових транспортних засобів випуск значно збільшився за рахунок внутрішнього попиту. В машинобудівній галузі України поряд зі зростанням обсягу виробництва основних видів продукції спостерігається збільшення фінансових результатів до оподаткування (табл. 2)

Таблиця 2

Фінансові результати підприємств машинобудування до оподаткування за групами виробництва у 2014–2018 рр., млн. грн.

Рік	Машинобудування, млн. грн	виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	виробництво електричного устаткування	виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	виробництво автотранспортних засобів, причепів та інших транспортних засобів
2014	-20501,5	-1615,1	-4413,1	-3890,9	-10582,4
2015	-12651,7	783,4	-4133,4	-2802,5	-6499,1
2016	1696,2	1701,6	-136,5	1519,1	-1387,8
2017	9770,0	1817,3	1072,8	1711,9	5168,1
2018	11411,2	2567,0	4790,9	2022,3	2030,8

Найбільш вагомим негативним фактором впливу на фінансові результати підприємств машинобудування є падіння світових цін на сировинні товари та метал, що привело до скорочення інвестиційних програм металургійних, хімічних та гірничих підприємств, які є основними споживачами продукції важкого машинобудування. Погіршення умов кредитування негативно вплинуло на підприємства машинобудівної галузі, шляхом зменшення доступності коштів для інвестицій в технологічне обладнання підприємств, а також інвестиційні можливості споживачів машинобудівної продукції, що призвело до зменшення попиту на продукцію. Конфлікт з Російською Федерацією, розрив технологічних ланцюгів з підприємствами Криму та Донбасу негативно вплинуло на виробництво продукції підприємств машинобудування. Але це сприяло пожвавленню деяких сегментів внутрішньо-

го ринку, у тому числі у виробництві товарів оборонного призначення.

Так, у 2014 р. збитки підприємств досягли 12651,7 млн грн, а кількість прибуткових підприємств зменшилась до 25,9 %. Такі результати позначились і на фінансових результатах, збиток становив 28602,2 млн. грн. Однак, починаючи з 2016 р спостерігається поліпшення фінансових результатів й отримання фінансового результату (1696,2 млн грн у 2016, 9770,0 млн – 2017 та 11411,2 млн грн у 2018 рр.), збільшивши частку прибуткових підприємств із 77,2 % до 77,0 % (табл.3). 2016 р. завершили зі збитком 22,8% машинобудівних підприємств України. Як видно із наведених даних, найбільш успішною діяльністю підприємств машинобудівного комплексу була у 2018 р., коли загальний фінансовий результат до оподаткування склав 11411,2 млрд грн.

Фінансові результати підприємств машинобудування до оподаткування в Україні у 2014–2018 рр., млн. грн.

Рік	фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	підприємства, які одержали прибуток		підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн
2014	-20501470,4	64,7	9841581,5	35,3	30343051,9
2015	-12651659,5	74,1	15950588,7	25,9	28602248,2
2016	1696216,1	77,2	14522377,3	22,8	12826161,2
2017	9770037,8	77,7	18965622,5	22,3	9195584,7
2018	11411150,4	77,0	22885576,2	23,0	11474425,8

Рівень рентабельності підприємства є одним із найбільш вагових показників під час оцінювання ефективності функціонування підприємств, незалежно від сфери їх діяльності. З метою оцінки рівня прибутко-

вості підприємств машинобудівної промисловості на рис.3 наведено динаміку показника рівня рентабельності операційної діяльності підприємств машинобудівної галузі.

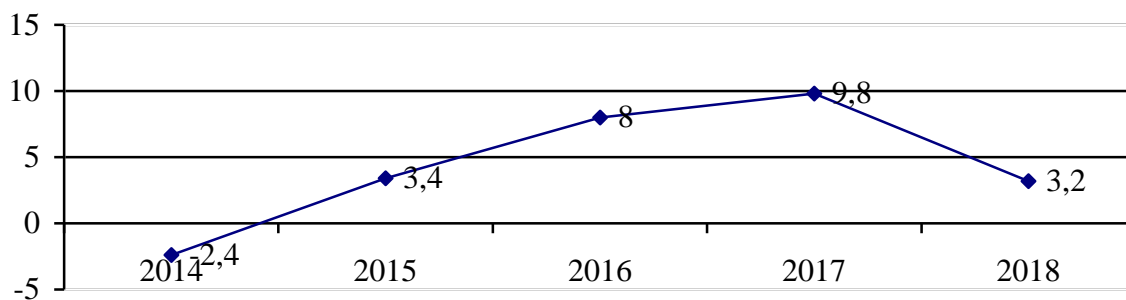

Рис. 3 Динаміка показника рівня рентабельності операційної діяльності машинобудівних підприємств, %[11]

Аналізуючи рис.3, можна відмітити, що протягом 2015–2017 рр. рентабельність машинобудівних підприємств стабільно зростала. Проте у 2018 р. відбувся різкий спад цього показника до 3,3 %. Найвищий рівень рентабельності машинобудівних підприємств в аналізованому періоді був на рівні 9,8 % у 2017 р.

Таким чином, аналіз стану та тенденцій розвитку внутрішнього ринку продукції машинобудування дає змогу окреслити внутрішні та зовнішні чинники, що впливатимуть на розвиток галузі у довгостроковій перспективі.

Серед основних чинників, які гальмують розвиток машинобудування, слід виділити неповну завантаженість виробничих потужностей, зношеність основних засобів,

значне зниження інноваційної активності підприємств, низький попит на продукцію українського машинобудування на зовнішньому ринку. Перед вітчизняними підприємствами машинобудівної галузі постали проблеми, які потребують найшвидшого розв'язання, а саме:

- залучення інвестицій та підвищення рівня конкурентоспроможності і збуту продукції;
- впровадження нових технологій та інновацій;
- формування й реалізація мотивів здійснення інноваційної діяльності як на основі ринкових механізмів саморозвитку, так і під впливом держави;
- налагодження інтересів та об'єднан-

ня зусиль щодо створення й залучення інноваційного потенціалу органів влади, суб'єктів підприємництва, елементів інфраструктури;

– координація діяльності суб'єктів інноваційної діяльності і виявлення на цій основі можливостей розв'язання структурних проблем [12, с.12].

Автором класифіковано фактори впливу на підприємства машинобудування, які поділено на фактори появи конкурентоспроможності продукції, фактори збереження набутого рівня конкурентоспроможності та фактори впливу на якісні характеристики продукції машинобудування, які зображено на рис. 4.

Рис.4. Фактори забезпечення конкурентоспроможності продукції машинобудування в умовах розширення внутрішніх і зовнішніх ринків

Вплив держави в галузі машинобудування має бути системно побудованим і науково обґрунтованим, а також включати в себе:

- аналіз стану кожної підгалузі машинобудування;
- забезпечення доступу до кредитування за прийнятними відсотковими ставками для оновлення основних фондів;
- поліпшення інноваційної діяльності підприємств шляхом створення дослідно-конструкторських установ;
- підтримку інновацій через мережу венчурних підприємств;
- підтримку поліпшення маркетингової та рекламної діяльності підприємств;

– допомогу при виході на нові ринки збуту з боку торговельних представництв України за кордоном та ін.

Тільки за умов вираженої та системної промислової політики та реалізації вищезначених дій стане можливим підвищення конкурентоспроможності продукції машинобудування на світових ринках, підвищення якості та зменшення її собівартості, залучення іноземних інвестицій, вихід виробників продукції машинобудування на нові зовнішні ринки, створення нових робочих місць і, як наслідок, підвищення рівня життя населення. Подальшим напрямом досліджень, на думку автора, є розробка прикладів індикативних планів розвитку підгалузей машинобудування, які мають включати аналіз стану

підгалузі, шляхи поліпшення продуктивності праці, перспективні напрямки інноваційної діяльності, способи здешевлення продукції, методи удосконалення організації виробництва та збуту.

В умовах швидкого розвитку економіки знань, поширення соціальної орієнтації нових технологій, посилення технологічної й організаційної конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках, досягнення цілей структурного оновлення, розв'язання проблем щодо структурних характеристик національної економічної системи може бути ефективним за умови якомога повнішого використання інновацій в галузі машинобудування. При цьому важливим моментом, який повинен враховуватись при формуванні методологічних засад структурних перетворень, є те, що проблема обмеженості пропозиції капіталу і праці може бути вирішена через спрямування інвестицій в інновації в машинобудуванні, і насамперед ті, що стосуються розвитку знань й технологій. Слід брати до уваги, що в умовах, коли у світі чітко проступає ядро нового технологічного укладу (нано-, біо- й інфотехнології, виробництво яких зростає у світі з темпами 35 % у рік), технологічна політика багатьох провідних країн полягає в тому, щоб залучити фінансові засоби саме у розвиток нового технологічного укладу [13].

Одним із головних науково-технологічних факторів, що обумовлюють виживання машинобудівних підприємств як на внутрішньому, так і на світових конкурентних ринках стає впровадження інновацій як у виробництво, так і у сферу управління підприємством й організації господарської діяльності та формують відповідний напрям реструктуризації.

Висновки. Аналіз ринку машинобудування України дозволив виявити основні тенденції розвитку галузі. До сприятливих тенденцій можна віднести: приріст обсягів реалізованої продукції електричного, електронного та оптичного устаткування; збільшення кількості малих промислових підприємств та питомої ваги реалізованої ними продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції; збільшення обсягів експорту продукції машинобудування у загальній структурі експорту товарів. Проте,

поряд із сприятливими тенденціями, існують негативні, серед яких: зменшення кількості машинобудівних підприємств; погіршення фінансових результатів їхньої діяльності; зниження питомої ваги інноваційно-активних підприємств машинобудування. Негативні тенденції розвитку машинобудування України обумовлені впливом загальної економічної кризи та певних диспропорцій у розвитку цієї галузі в Україні, з одного боку, та низкою внутрішніх проблем, що характерні для більшості машинобудівних підприємств, саме тому формування передумов розвитку підприємств машинобудування є досить актуальним і важливим напрямом їхнього сучасного перетворення у поєднанні з ефективними формами державної підтримки по відношенню до вітчизняних підприємств галузі.

Література

1. Великий Ю. В. Сучасне машинобудування: криза і її причини / Ю. В. Великий // Вісник Донецького національного університету імені М. Т. Барановського. – 2010. – № 4 (48). – С. 6–11.
2. Захарова Д. С. Конкурентоспроможність вітчизняних підприємств галузі машинобудування на світовому ринку. URL: <http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-imenedzhment/zaharova.htm>.
3. Ареф'єва О. В. Тенденції розвитку машинобудування України. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів. Колективна монографія. / О. В. Ареф'єва, Я. В. Васюк. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2012. – С. 131–136.
4. Нечепуренко Д. С. Концептуальні підходи до оптимізації систем управління підприємствами машинобудування в умовах зміни векторів розвитку економіки України / Д. С. Нечепуренко // Економічний форум. – 2016. – № 1. – С. 185–189.
5. Ареф'єва О. В. Діагностика ймовірності банкрутства за допомогою ідентифікації підприємств машинобудівної галузі в залежності від видів фінансової кризи / О. В. Ареф'єва, Ю. В. Прохорова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008. – № 21. – С. 76–81.
6. Супрун В. О. Економічний стан і проблеми розвитку підприємств галузі машинобудування в Україні / В. О. Супрун // Вісник університету банківської справи. – 2015. – № 1 (22). – С. 49–53.
7. Тарасова Н. В. Проблеми розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / Н. В. Тарасова, В. М. Довбня // Обладнання та техніка для села: ринок, пропозиція, практика використання. – 2007. – №6. – С. 21–28.
8. Шандра В. М. Стратегічні напрями розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу / В. М. Шандра // Техніка АПК. – 2006. – №5. – С. 6–7.

9. Чупир О. М. Тенденції розвитку машинобудівного комплексу України: сучасний стан і перспективи. / О. М. Чупир // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 43. – С. 99–103.

10. Остапюк Б. Я. Особливості розвитку промисловості України в сучасних умовах / Б. Я. Остапюк, І. С. Груник, М. І. Легенький, Ю. І. Легенький // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. – № 62. – С. 45–52.

11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

12. Васіна А. Ю. Інноваційний механізм структурних перетворень національної економіки. Економічний аналіз / А. Ю. Васіна // 36. наук. праць Тернопільського національного економічного університету. – 2016. – Том 26. – № 1. – С. 9–18.

13. Федулова, Л. И. Особенности сценария прорывной технологической политики в Украине. URL: <http://oaji.net/articles/2014/245-394370350.pdf>

References

1. Velykyu, Yu.V. (2010). Suchasne mashynobuduvannya: kryza i yiyi prychny. Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni M.T. Baranovskoho, 4(48), 6-11.

2. Zakharova, D.S. (2016). Konkurentospromozhnist vitchyznianskykh pidpryemstv haluzi mashynobuduvannya na svitovomu rynku. Retrieved from <http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-imenedzhment/zaharova.htm>.

3. Arefieva, O.V., & Vaskovska, Ya.V. (2012). Tendentsii rozvytku mashynobuduvannya Ukrainy. Suchasni problemy sortsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv. Dnipropetrovsk: IMA-pres.

4. Nechepurenko, D.S. (2016). Kontseptualni pidkhody do optymizatsii system upravlinnia pidpryemstvamy mashynobuduvannya v umovakh zminy vektoriv rozvytku ekonomiky Ukrainy. Ekonomichnyy forum, (1), 185-189.

5. Arefieva, O.V., & Prokhorova, Yu.V. (2008). Diahnostyka umovirnosti bankrytstva za dopomohoiu identyfikatsii pidpryemstv mashynobudivnoi haluzi v zalezhnosti vid vydiv finansovoi kryzy. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, (21), 76-81.

6. Suprun, V.O. (2015). Ekonomichnyy stan I problemy rozvytku pidpryemstv haluzi mashynobuduvannya v Ukraini. Visnyk universytetu bankivskoi spravy, 1(22), 49-53.

7. Tarasova, N.V., & Dovbnia, V.M. (2007). Problemy rozvytku vitchyznianoho silskohospodarskoho mashynobuduvannya. Obladnannya ta tekhnika dlia selarynok, propozytsiia, praktyka, vykorystannya, (6), 21-28

8. Shandra, B.M. (2006). Stratehichni napriamy rozvytku vitchyznianoho mashynobuduvannya dlia ahropromyslovoho kompleksu. Tekhnika APK, (5), 6-7.

9. Chupyr, O.M. (2013). Tendensii rozvytku mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy: suchasnyy stan i perspektyvy. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, (43), 99-103.

10. Ostapiuk, B.Ya., Hrunyk, I.S., Lehenky, M.I., & Lehenky, Yu.I. (2018). Osoblyvosti rozvytku promyslovosti Ukrainy v suchasnykh umovakh. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, (62), 45–52.

11. Ofitsiyny sayt derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>

12. Vasina, A.Yu. (2016). Innovatsiyny mekhanizm strukturnykh peretvoren natsionalnoi ekonomiky. Ekonomichnyy analiz. Zbirnyk naukovykh prats Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu, T.26, (1), 9-18

13. Fedulova, L.I. (2014). Osobennosti stseneriya proryvnoy tekhnolohicheskoy politiki v Ukraine. Retrieved from <http://oaji.net/articles/2014/245-394370350.pdf>

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДПОСЫЛКИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Д. О. Зиз, аспирант, Национальный авиационный университет

Методология исследования. Результаты получены за счет применения методов: анализа, диалектического познания, сравнения, синтеза, теоретического обобщения – для исследования существующих тенденций развития предприятий машиностроения; группировки, системного анализа, абстрактно-логического анализа – для формирования выводов проведенного исследования; экономико-статистического, системного и сравнительного анализа – для проведения анализа результатов объема произведенной продукции предприятиями машиностроения, их динамики, состава и структуры; графического анализа – для наглядного отображения полученных результатов исследования.

Результаты. Проанализировано современное состояние машиностроительной отрасли Украины. Исследовано состояние и тенденции развития предприятий машиностроительного комплекса страны в 2014-2019 гг. Проведен анализ объемов реализованной и произведенной продукции, финансовых результатов деятельности предприятий машиностроения. Определены место и роль машиностроения среди других отраслей экономики, выявлены ос-

новные проблемы и перспективы развития отрасли. Продемонстрированы основные тенденции структурной перестройки отрасли машиностроения.

Новизна. Охарактеризованы основные проблемы отрасли и создана классификация факторов влияния внешней и внутренней среды на предприятия машиностроения. Рассмотрены положительные и отрицательные факторы влияния государства и современных условий экономического состояния на машиностроительную отрасль Украины. Определены тенденции развития машиностроения и выявлены проблемы, которые замедляют развитие машиностроительных предприятий. Очерчены перспективы развития машиностроения страны.

Практическая значимость. Заключается в возможности применения разработанных и предоставленных предложений по формированию современных тенденций развития машиностроительных предприятий с целью повышения эффективности их хозяйствования, роста уровня доходности и обеспечения конкурентоспособности производимой продукции. Полученные выводы и результаты исследования, а также предложенные методические рекомендации будут способствовать эффективному функционированию предприятий машиностроения на мировых рынках.

Ключевые слова: отрасль, машиностроение, предприятие, современные тенденции, предпосылки развития, факторы влияния на предприятия машиностроения, внешняя и внутренняя среда.

MAIN TRENDS AND PREREQUISITES FOR THE DEVELOPMENT OF MACHINE BUILDING ENTERPRISES

D. O. Ziz, Post-graduate student, National Aviation University

Methods. The results are obtained through the use of methods: analysis, dialectical cognition, comparison, synthesis, theoretical generalization – to study the theoretical trends in the development of mechanical engineering enterprises; grouping, systems analysis, abstract-logical analysis – to form the conclusions of the study; economic-statistical, systems and comparative analysis – to analyze the results of the volume of products produced by machine-building enterprises, their dynamics, composition and structure; graphical analysis – to visualize the results of the study.

Results. The current state of the machine-building industry of Ukraine is analyzed. The state and tendencies of development of the enterprises of the machine-building complex of the country in 2014–2019 are investigated. The analysis of the volume of sold products, volumes of produced products, financial results of machine - building enterprises is carried out. The place and role of mechanical engineering among other branches of economy are defined, the basic problems are revealed and prospects of development of branch are defined. The main tendencies of structural restructuring of the mechanical engineering branch are formulated.

Novelty. The characteristics of the main problems of the industry are given and the classification of factors of influence of external and internal environment on machine-building enterprises is carried out. Positive and negative factors of influence of the state and modern conditions of economic condition on the machine-building branch of Ukraine are considered. Trends in the development of mechanical engineering are identified and the problems faced by machine-building enterprises that slow down their development are identified, and possible prospects for the development of mechanical engineering in the country are outlined.

Practical value. It is possible to apply the developed and presented suggestions for the formation of modern trends in machine-building enterprises, in order to increase the efficiency of their management, increase profitability and ensure the competitiveness of products. The obtained conclusions and results of the research, the given methodical recommendations will promote effective functioning of the machine-building enterprises in the world markets.

Keywords: branch, machine building, enterprise, modern tendencies, preconditions of development, factors of influence on machine-building enterprises, external and internal environment.

Надійшла до редакції 10.02.20 р.